

50 РОКІВ ЖУРНАЛУ «ФИЗИОЛОГИЯ РАСТЕНИЙ И ГЕНЕТИКА»

Дорогі читачі! Вашій увазі пропонується ювілейний номер (300-й від часу заснування) журналу «Физиология растений и генетика», якому в липні 2019 р. виповнилось 50 років. Засновниками видання є Національна академія наук України та Інститут фізіології рослин і генетики НАН України. Перший номер журналу вийшов у світ в липні 1969 р. під назвою «Физиология и биохимия культурных растений» при Інституті фізіології рослин Академії наук УРСР. Заснування цього періодичного видання було зумовлене стрімким розвитком фізіології та біохімії рослин, виникненням нових напрямів і методів досліджень, а також створенням нових науково-дослідних установ.

Основним завданням журналу було висвітлення теоретичних і практичних питань спеціальної фізіології і біохімії культурних рослин, які мали наукове і господарське значення. На сторінках часопису знайшли відображення основні напрями фізіології і біохімії рослин, зокрема фізіологія і біохімія живлення і водного режиму; фізіологія і біохімія росту, розвитку, а також дії біологічно активних речовин; природа стійкості рослин до несприятливих чинників навколишнього середовища і радіації; фізіологія, екологія і біохімія фотосинтезу. Особливе місце посідали праці з фізіології та біохімії, пов'язані з подальшим розвитком генетичних і селекційних досліджень зернових, зернобобових й круп'яних культур.

Першим головним редактором видання з 1969 по 1980 рік був академік АН УРСР Петро Антипович Власюк. Його наступником з 1980 по 1987 рік став академік АН УРСР і НАН України Дмитро Михайлович Гродзинський. В тому ж 1987 році його змінив академік АН УРСР Андрій Михайлович Гродзинський, який працював по 1990 рік.

П.А. Власюк

Д.М. Гродзинський

А.М. Гродзинський

В.В. Моргун

З 1991 року і до сьогодні головним редактором журналу є академік НАН України Володимир Васильович Моргун.

Протягом усього часу свого існування журнал є одним із друкованих органів, покликаних розширити науковий кругозір дослідників і спеціалістів-практиків. У ньому висвітлювалися результати вивчення ролі макро- і мікроелементів у нуклеїновому й білковому обміні, регуляторних механізмів, пов'язаних з дією активаторів та інгібіторів росту; використання рослинами метаболітів мікроорганізмів ризосфери, а також біохімічної сутності фіксації молекулярного азоту бобовими в симбіозі з бульбочковими

бактеріями; результати фізіологічної дії на рослини комплексних добрив, біологічно активних речовин і окремих металів; водного режиму рослин у зв'язку з умовами їх живлення; впливу різних чинників на рівень фотосинтетичної активності рослин. Значну увагу було приділено питанням структурних змін у зв'язку із морозо- та посухостійкістю рослин, особливостям біологічних систем, які зумовлюють адаптацію рослин до стресових чинників довкілля, виявленню механізмів дії гербіцидів на рослинний організм.

В останні десятиліття в усіх галузях біології сталися глибокі зміни, які проявилися відкриттям фундаментальних закономірностей і формуванням чіткіших уявлень про основні явища живої природи. Все це позначилося і на діяльності нашого видання. З четвертого номера за 2013 р. журнал видається під назвою «Физиология растений и генетика». Це видання за час свого існування набуло сталою профілю і посіло гідне місце серед низки журналів, які висвітлюють проблеми фізіології рослин і генетики. Цей профіль насамперед у чіткій спрямованості, яка виявляється в бажанні розкривати можливості використання досягнень фізіології рослин і генетики для керування ростом, формотворенням, продуктивністю та стійкістю рослин.

Журнал публікує результати оригінальних досліджень, огляди, короткі повідомлення, методичні статті, що стосуються головних аспектів фізіології, біохімії, генетики і селекції рослин, клітинної і молекулярної біології, біотехнології та екології, а також рецензії на нові книги, інформацію про наукові з'їзди, координаційні наради. Часопис друкує статті українською, російською та англійською мовами. Вперше стаття українською мовою в журналі була опублікована у 1992 р.

Велика увага в редакційній політиці приділяється найактуальнішим сучасним проблемам фізіології і генетики рослин: з'ясуванню фізіолого-біохімічних і молекулярно-генетичних закономірностей стійкості та адаптації рослинних систем; дослідженню фотосинтезу, мінерального живлення рослин; біологічної азотфіксації та можливостей використання біологічно активних речовин і сполук із гербіцидною активністю; вивченню механізмів генетичних процесів з метою

розроблення наукових основ селекції рослин; збереженню й раціональному використанню рослинних генофондів, створенню нових біо- і нанотехнологій, отриманню й вивченню генетично модифікованих організмів. На теренах журналу висвітлюються питання молекулярних, клітинних і фізіологічних механізмів регуляції процесів у біологічних об'єктах; формування стійкості живих систем, визначення резервів підвищення фотосинтетичного і продукційного потенціалу рослин. Приділяється увага вивченню генофонду культурних рослин та їхніх диких родичів; пошуку нових донорів корисних ознак, генетичному поліпшенню рослин за допомогою методів молекулярної генетики та маркердопоміжної селекції, створенню високопродуктивних сортів культурних рослин із підвищеним адаптивним потенціалом до несприятливих умов навколишнього середовища. Усі ці напрями і практичні досягнення, як і етапи становлення сучасних наукових поглядів на фізіологію рослин і генетику, ми намагалися в міру сил висвітлювати на сторінках нашого журналу.

За 50 років журнал зарекомендував себе як одне з провідних у країні періодичних видань у галузі всебічного вивчення фізіології та генетики рослин. Його включено до Переліку наукових фахових видань України у галузі біологічних наук з присвоєнням категорії «Б» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975), рецензованих наукових видань, в яких мають бути опубліковані основні наукові результати дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата і доктора наук.

Часопис має добрі традиції, шанується науковою спільнотою, посідає чільне місце серед провідних наукових періодичних видань України. Він представлений в Українському реферативному журналі «Джерело». Його визнанням на міжнародній арені є представлення у різні роки у реферативних та наукометричних базах, зокрема ВІНІТІ, Thomson Reuters (Biological Abstracts, BIOSIS Previews).

Журнал орієнтований на висвітлення результатів наукових розробок провідних українських і закордонних фахівців. Високий рівень наукового змісту журналу зумовлений тим, що авторами багатьох статей, які публікуються в ньому, є доктори і кандидати наук. Важливо, що серед авторів статей є всесвітньовідомі вітчизняні та зарубіжні вчені, в тому числі академіки і члени-кореспонденти НАН України. В результаті за популярністю журнал «Физиология растений и генетика» став одним із лідерів в Україні серед журналів спорідненого профілю. І в цьому велика заслуга редколегії та редакції журналу.

Науковою політикою і безпосередньою організаційною діяльністю журналу керують головний редактор і редколегія. До складу редакційної колегії входять видатні вчені з України, в тому числі академіки і члени-кореспонденти НАН України, а також вчені зі світовим ім'ям з інших країн. Головний редактор журналу академік НАН України В.В. Моргун 2018 року став лауреатом Золотої медалі ім. В.І Вернадського НАН України — вищої наукової нагороди України — за видатні наукові результати в галузі генетики і селекції рослин.

Наведемо статистичні дані, які характеризують обсяг виконаної редакцією роботи за цей період. За 50 років на сторінках журналу бу-

ло опубліковано близько 4500 статей. Серед авторів — співробітники академічних інститутів, державних і недержавних наукових і вищих навчальних закладів. Зарубіжні вчені надрукували понад 500 статей. Опубліковано також матеріали, присвячені історії біологічної науки, рецензії (150) на монографії та підручники.

Усі рукописи статей, що надходять до редакції, підлягають професійному рецензуванню. Цю роботу виконують 50 рецензентів. Їх праця складна й неоплачувана, але без неї неможливе функціонування журналу. Редакція дотримується принципу закритого рецензування: рецензент знає, чію роботу він аналізує, але автору прізвище рецензента невідоме. Про високий рівень наукових рецензентів свідчать випадки, коли автори статей пропонували рецензентам стати співавторами статті, оскільки, аналізуючи експериментальні дані авторів, рецензент виявляв нові закономірності, які значно поліпшували науковий зміст статті.

За минулі 50 років наше видання також пережило чимало злетів і падінь. Змінювались редакційний колектив, обкладинка, з'являлися нові цікаві автори, планувалися і друкувалися цикли оглядових статей, ексклюзивні матеріали. Незмінним залишалось тільки одне — наш і наших читачів інтерес до всього, що відбувається на нескінченних наукових просторах, до нових методів і результатів досліджень та інновацій.

Цей ювілей ми зустрічаємо з новими планами і надіями на майбутнє. Сподіваємось і надалі зробити журнал «Физиология растений и генетика» ще цікавішим, вивести його на міжнародний рівень. Ми вдячні вам, шановні автори і читачі, за вашу увагу і постійний інтерес до біологічної науки, зокрема до фізіології і генетики. Треба пам'ятати, що за великими і малими справами в галузі розвитку науки стоять конкретні люди. Низький уклін всім, хто самовіддано працює на благо процвітання нашого журналу. Безмежна шана нашим авторам і рецензентам, а також тим, хто всі ці роки надавав нашому журналу матеріальну, моральну та інформаційну підтримку.

Редакція висловлює особливу подяку членам редакційної колегії — ученим, які безкорисливо допомагали і підтримували це унікальне видання протягом багатьох років. Бажаємо Вам, дорогі автори й читачі, успіхів і великих творчих досягнень, які, сподіваємося, втіляться в прекрасні наукові статті в нашому журналі.

© 2019 р. В.В. МОРГУН
О.В. ДУБРОВНА